

دوست

کلیدواژه: دوست، برادر، مؤمنان، دوستان خدا، .

پرسش: آیا در قرآن کریم، آیه‌ای برای دوست وجود دارد، اگر هست در کدام سوره است؟

پاسخ: براساس آیه قرآن کریم، همه مؤمنین با هم‌دیگر دوست و برادر هستند و باید برای پیشرفت در امور دنیوی و اخروی خود کمک‌حال هم‌دیگر باشند. صحنه **قیامت**، صحنه ندامت و **پشیمانی** است و یکی از موارد **حسرت** خوردن انسان‌ها در آن **روز**، تأسف بر انتخاب **رفیق بد** است، که او را از راه راست منحرف کرده است. بدون **شک** عامل سازنده **شخصیت انسان** - بعد از اراده و خواست و تصمیم او - امور مختلفی است که مهم‌ترین آن‌ها هم‌نشین و دوست و معاشر است؛ چراکه انسان خواه ناخواه تأثیرپذیر است و بخش مهمی از افکار و صفات اخلاقی خود را از طریق دوستانش می‌گیرد.

فهرست مندرجات

- ۱ - مترادف واژه دوست
- ۲ - دوست و برادر در قرآن
- ۳ - حسرت انسان در قیامت
- ۴ - عامل سازنده شخصیت انسان
- ۵ - صفت دوستان بد
- ۶ - تبدیل دوستی به دشمنی
- ۷ - دوستی با دوستان خدا
- ۸ - منابع
- ۹ - پانویس
- ۱۰ - منبع

مترادف واژه دوست

مترادف واژه دوست، در قرآن کریم، کلماتی مثل صدیق، خلیل، خَلَاء، وَدَّ، ولی و اخوه آمده است.

دوست و برادر در قرآن

قرآن کریم، در یک قانون کلی همه **مؤمنین** را با هم دوست و برادر می‌داند و **انتظار** دارد، نگاه مؤمنین به هم‌دیگر از همین منظر باشد. قرآن کریم در این راستا می‌فرماید: «**إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ...**»^[۱].

حسرت انسان در قیامت

پس با توجه به این **آیه**، همه مؤمنین با هم‌دیگر دوست و برادر هستند و باید برای **پیشرفت** در امور دنیوی و اخروی خود کمک‌حال هم‌دیگر باشند و اگر در انتخاب دوست دقت نکنیم، موجب افسوس در **روز قیامت** می‌شود.
در قرآن کریم از قول **دوزخیان** آمده: «**يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا**؛^[۲] ای وای بر من، کاش فلان (شخص گمراه) را دوست خود انتخاب نکرده بودم». صحنه **قیامت**، صحنه ندامت و **پشیمانی** است و یکی از موارد **حسرت** خوردن انسان‌ها در آن **روز**، تأسف بر انتخاب **رفیق بد** است، که او را از راه راست منحرف کرده است.

عامل سازنده شخصیت انسان

بدون **شک** عامل سازنده **شخصیت انسان** - بعد از اراده و خواست و تصمیم او - امور مختلفی است که مهم‌ترین آن‌ها هم‌نشین و دوست و معاشر است؛ چراکه انسان خواه ناخواه تأثیرپذیر است و بخش مهمی از افکار و صفات اخلاقی خود را از طریق دوستانش می‌گیرد.^[۳]

صفت دوستان بد

در آیه‌ای دیگر از قرآن کریم، به یکی از حالات دوستان بد و صفات زشتی که دارند، پرداخته می‌شود و این‌که فقط مؤمنین می‌توانند برای شما دوستان خوبی باشند: «... **وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ**...»^[۴] بسیاری از دوستان و افرادی که با هم سروکار دارند، به یک‌دیگر **ستم** می‌کنند، مگر کسانی که **ایمان** آورده و **اعمال صالح** انجام داده‌اند، اما عده آنان کم است». آری آن‌ها که در **معاشرت** و **دوستی حق** دیگران را به طور کامل رعایت کنند و کم‌ترین **تعدی** بر دوستان خود روا ندارند، کم‌اند، تنها کسانی می‌توانند حق دوستان و آشنایان را به طور کامل عادلانه ادا کنند که از **سرمایه ایمان** و **عمل صالح** بهره کافی داشته باشند.^[۵]

تبدیل دوستی به دشمنی

آیه دیگر در این مورد، توصیفی از صحنه‌های قیامت است، که نشانگر حال دوستان در آن روز می‌باشد: «**الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ**»^[۶] دوستان در آن **روز** دشمن یک‌دیگرند، مگر **پرهیزکاران**».

بله تبدیل شدن دوستی‌هایی که بر پایه گناه و فساد باشد به **عداوت**، در آن روز طبیعی است؛ چراکه هر کدام از آنها دیگری را عامل **بدبختی** و بیچارگی خود می‌شمرد و تنها انسان‌های با **تقوا** هستند که پیوند دوستی آنها هم در **زندگی دنیا** و هم در **سرای آخرت** موجب **برکت** می‌باشد و این به خاطر آن است که محور **دوستی** آنان **خداوند تبارک تعالی** می‌باشد، نتایج پر بار این دوستی‌ها در قیامت آشکارتر می‌شود. ^[۷]

دوستی با دوستان خدا

آیه بعد نشانگر یک قانون کلی است، که مؤمنین در هیچ زمان و حالی **دشمنان خدا** و رسول او را دوست خود قرار نمی‌دهند: **«... لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ...»**؛ ^[۸] هیچ قومی را که **ایمان به خدا** و روز رستاخیز دارند، نمی‌یابی که با **دشمنان خدا** و رسولش دوستی کنند...

آری در یک دل دو **محبت** متضاد نمی‌گنجد و با ایمان واقعی کسی است که با دوستانی **رفاقت** می‌کند که در خط **خدا** و **رسول** او باشند.

منابع

۱. پرتوی از قرآن، محمود طالقانی، ج ۵، ص ۵۹، ذیل آیه ۲۸، آل‌عمران.
۲. دوستی در کلام امیرمؤمنان علی (علیه‌السلام)، جعفر شیخ الاسلامی.

پانویس

۱. ↑ حجرات/سوره ۴۹، آیه ۱۰.
۲. ↑ فرقان/سوره ۲۵، آیه ۲۸.
۳. ↑ مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱۵، ص ۷۲، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۵۳ ه.ش.
۴. ↑ ص/سوره ۲۸، آیه ۲۴.
۵. ↑ مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۱۹، ص ۲۴۷، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۵۳ ه.ش.
۶. ↑ زخرف/سوره ۴۳، آیه ۲۷.
۷. ↑ مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۲۱، ص ۱۱۰، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۵۳ ه.ش.
۸. ↑ مجادله/سوره ۵۸، آیه ۲۲.

منبع

سایت اندیشه قم، برگرفته از مقاله «دوست»، تاریخ بازبینی ۱۳۹۶/۱/۱۴.